

DANMARKS KOMMUNISTISKE PARTI
MARXISTER-LENINISTER

PROGRAM

Forlaget Arbejderen

DANMARKS KOMMUNISTISKE PARTI
MARXISTER-LENINISTER

PROGRAM

Vedtaget på DKP/MLs 5. kongres,
januar 1991

Forlaget Arbejderen

Principprogram

Det er mere end hundrede år siden, den danske arbejderklasse begyndte at organisere sig som klasse med sit eget politiske parti og sine egne faglige og andre organisationer.

Fra første færd opstillede den socialismen som kampens mål.

Det danske samfund har bevæget sig en lang vej fra det unge borgerlige samfund, der rystede adelsvældets, enevældens og feudalismens åg af sig, til det gamle kapitalistiske samfund af i dag.

Også arbejderklassen har udviklet sig. Den er blevet samfundets største og vigtigste klasse. Den spiller en afgørende rolle for udformningen af fremtiden og fremtidens samfund.

Den har måttet lægge ryg til mange byrder, men har også opnået vigtige resultater i sin kamp. Nogle problemer er overvundet, men nye er også kommet til. Og skabelsen af et socialistisk Danmark står fortsat på programmet.

Det kapitalistiske samfund er et klassesamfund, der bygger på menneskets udbytning og undertrykkelse af mennesket. Det vigtigste særtræk ved det moderne borgerlige samfund er vareproduktionen, baseret på kapitalistiske produktionsforhold. Størsteparten og den vigtigste del af produktionsmidlerne tilhører en antalsmæssig lille del af befolkningen, borgerskabet, mens det store flertal består af arbejdere og lønarbejdende, som er tvunget til at sælge deres arbejdskraft for at kunne leve. Under kapitalismen er arbejdskraften blevet til en vare.

Arbejdskraftens værdi svarer i gennemsnit til værdien af de livsfornödenheder, som er nødvendige for at opretholde den. Men værdien af det, arbejderne producerer, overstiger

langt værdien af arbejdskraften. Merværdien tilfalder borgerskabet i form af profit.

Den kapitalistiske produktions mål er ikke at tilfredsstille menneskets behov, samfundets behov, men at sikre en stadig voksende kapital-ophobning.

Under kapitalismen uddybes modsætningen mellem produktionens stadig mere samfundsmæssige karakter og den private tilegnelse, mellem produktivkræfter og produktionsforhold. Denne modsætning fører uundgåeligt til gentagne overproduktionskriser, til stagnation og ruiner af småproducenterne i by og på land.

Taget som helhed har kapitalismen betydet en relativ og, for flertallet af verdens befolkning, også en absolut forarmelse. Kløften mellem det udbytende mindretal og de udbyttede masser vokser. Også i Danmark.

Staten er et redskab for klasseherredømme. Den moderne kapitalistiske stat er et instrument til befæstelse og oprettholdelse af borgerskabets klasseherredømme.

Klassekampen mellem det kapitalistiske samfunds hovedklasser, arbejderklassen i forbund med det store flertal, og det herskende borgerskab og dets støtter, er drivkraften i det kapitalistiske samfunds udvikling frem mod socialismen.

Imperialismen

I begyndelsen af det 20. århundrede nåede kapitalismen sin højeste fase, imperialismen. Konkurrencekapitalismen afløstes af finanskapitalens og monopolernes herredømme. Under imperialismen har kapitaleksport antaget særlig betydning; verden er økonomisk blevet opdelt mellem monopoler og multinationale selskaber; kampen om dens fordeling mellem de stærkeste kapitalistiske magter er permanent. Imperialismen kan ikke eksistere uden økonomisk og politisk ekspansion.

Den kapitalistiske økonomis grundlov er på dette stadium sikring af maksimalprofit gennem øget udbytning af flertallet af befolkningen i de imperialistiske lande selv, systematisk udplyndring og undertrykkelse af folkene i andre, især

de tilbagestående, lande, og hele økonomiens militarisering.

Imperialistiske krige, krige om verdensherredømme, om markeder, og til slavebinding af små og svagere nationer, er under sådanne forhold uundgåelige. Det 20. århundrede har set to verdenskrige og talløse andre imperialistiske aggressionskrige.

Brutal kolonial udbytning er fortsat et væsenstræk ved imperialismen, selvom hovedparten af de tidligere kolonier i dag formelt har opnået uafhængighed. Den dobbelte udbytning af de arbejdende masser i de afhængige lande – fra både den lokale og udenlandske kapital – fortsætter i neokolonialismens form. Disse lande udgør indbringende områder for kapitaleksport og som afsætningsmarkeder, leverer billig arbejdskraft, jord og råvarer, og forhindres i at opnå en sammenhængende udvikling af deres økonomi.

Blandt de sociale konsekvenser er udbredt analfabetisme, sult, epidemier og en voksende forarmelse af befolkningstallet. Kløften mellem de rige og fattige lande udvides fortsat.

Under imperialismen bliver den tekniske og videnskabelige revolution ikke i første række en mulighed for menneskene til at forstå naturen dybere og bruge den på en forsvarlig måde. Ej heller bliver teknologien brugt til at forbedre de brede massers tilværelse. Den nye teknologi i imperialismens hænder betyder derimod nye raffinerede våben, der truer menneskeheden med udslettelse. Den betyder øget rovdrift på miljø og ressourcer, der i sidste ende truer menneskehedens eksistens. Under betegnelser som »forbrugersamfund« o.lign. finder der en omfattende spildproduktion sted, som belaster miljø og ressourcer ud over bærepunktet.

Samtidig betyder den teknologiske udvikling under imperialismen, at udbytningen øges og arbejdsløsheden stiger.

I stedet for at lette arbejdsdagen og give den mere indhold, bliver den mere stresset, Produktionskapaciteten udnyttes ufuldstændigt, og der skabes et stadigt voksende antal kronisk arbejdsløse, en overskudsbefolkning, som det borgerlige samfund ikke kan finde anvendelse for. Der sker således en omfattende destruktion af samfundets vigtigste

produktivkraft – arbejdskraften. Selv i de rigeste imperialistiske lande er retten til arbejde, uddannelse og boliger samt andre elementære menneskerettigheder, sociale som politiske, ikke garanterede. De eksisterende frihedsrettigheder er ufuldstændige, delvist formelle, begrænsede af den herskende klasses interesser.

Allehånde reaktionære strømninger præger disse samfunds ideologi, kunst og kultur. Racisme og fremmedhad, chauvinisme, neofascisme og rabiat antikommunisme er integrerede træk.

Imperialismen stræber efter herredømme i stedet for frihed og betyder reaktion over hele linjen.

Statsmonopolkapitalisme er karakteristisk for imperialismen. Statsmonopolkapitalisme er det højeste trin af produktionens samfundsmæssiggørelse under kapitalismen, og indebærer statsapparatets underlæggelse under monopolerne og oprettelsen af deres herredømme på alle samfundslivets felter.

I kritiske perioder tilsidesættes det borgerlige demokrati, og et fascistisk diktatur kan blive oprettet. Fascismen er finanskapitalens åbne terroristiske diktatur.

Imperialismen overvinder ikke og kan ikke overvinde alle det kapitalistiske samfunds modsætninger, økonomiske, politiske, klasse-mæssige, nationale, osv. De skærpes tværtimod.

Den nuværende historiske epoke

Kapitalismens nuværende udviklingstrin gør den til imperialismens og de socialistiske revolutioners æra, der dækker en hel historisk epoke.

Dens grundlæggende kendetegn er overgangen fra kapitalisme til socialisme, og kampen mellem disse to modsatte samfundssystemer. Det er de socialistiske revolutioners og de nationale befrielsesrevolutioners epoke, epoken med imperialismens sammenbrud og kolonisystemets afvikling. Det er epoken, hvor socialismen og kommunismen sejrer i verdensmålestok.

De vigtigste modsætninger, der behersker den, er modsætningen mellem arbejde og kapital i de kapitalistiske lan-

de; det er kampen mellem to modsatte systemer på verdensplan, mellem kapitalisme og socialisme; det er modsætningen mellem de undertrykte folk og nationer og imperialismen; og det er modsætningen mellem de imperialistiske magter indbyrdes.

Overgangen fra et samfundssystem til et andet og højere finder ikke sted fra det ene øjeblik til det andet, men spænder over en lang tidsperiode. Revolutionen bevæger sig ikke frem i en lige linje. Den forløber som en periode med skærpede klassekampe, med store sejre og fremgange, men også med tilbageslag og nederlag.

Overgangen fra feudalisme til kapitalisme gennem de borgerlige revolutioner forløb ligeledes over en meget lang periode, den undgik ikke kontrarevolutionær restauration og fornyet revolution.

Oktobrevolutionen i Rusland markerede indledningen på den socialistiske revolutions æra. For første gang i menneskehedens historie oprettedes et samfund, som ikke baseredes på mindretallets udbytning og undertrykkelse af flertallet. For første gang eksproprieredes det kapitalistiske borgerskab, og arbejderklassen påbegyndte i spidsen for det store flertal opbygningen af et socialistisk samfund.

Sejren over nazismen og fascismen i 2. verdenskrig betød, at endnu en række lande løsrev sig fra det imperialistiske verdenssystem og førte til skabelsen af en socialistisk lejr.

Men arbejderklassen var imidlertid ikke i stand til at fastholde og konsolidere disse store landvindinger. I nogle tilfælde stoppede revolutionen på halvvejen og nåede aldrig at virkeliggøre et socialistisk samfund (Jugoslavien, Kina m.fl.). Fra midten af 50erne gennemløb Sovjetunionen og de lande, det kunne kontrollere, en revisionistisk kontrarevolution, der førte til kapitalismens fuldstændige genoprettelse og til tilintetgørelsen af de afgørende revolutionære landvindinger. I den første fase af denne kontrarevolutionære proces omdannedes disse samfund til statskapitalistiske samfund, der bevarede vis-

se socialistiske former; i den sidste fase genetableres den traditionelle kapitalisme, og den socialistiske facade stryges.

I denne falske socialismes navn, under dette (social)kapitalistiske system, oprettedes (social)fascistiske diktaturer og førtes (social)imperialistiske aggressionskrige.

Revisionismen ved magten er borgerskabet ved magten og betyder genskabelsen af en ny herskende borgerlig klasse. Den gradvise etablering af det privatkapitalistiske udbyttersamfund er dens logiske resultat.

Disse kontrarevolutioner og den revisionistiske miskreditering af socialismen, såvel som andre vanskeligheder, der opstår i den internationale klassekamps forløb, kan imidlertid kun forlænge det kapitalistiske systems levetid for en vis periode.

Trods disse store tilbageslag vil borgerskabet i det lange løb være ude af stand til at stoppe menneskehedens vej til en socialistisk fremtid. For socialismen er en historisk nødvendighed, som udspringer af den objektive samfundsudvikling.

I den nuværende historiske epoke gennemløber kapitalismen ikke kun delkriser, men befinder sig i en generel krise-tilstand. Kapitalismens almene krise berører alle sider af det borgerlige samfund og er baseret på kampen mellem kapitalisme og socialisme, på krisen i det neokolonialistiske system, på kapitalismens voksende ustabilitet og dens politiske og økonomiske forrådnelse som samfundssystem og som verdenssystem.

Overfor borgerskabet, imperialismen, revisionismen og al reaktion står den internationale arbejderklasse, folkene, som kæmper for national og social frigørelse og alle fremskridtets, revolutionens og socialismens kræfter, som kæmper for at finde en udvej af den uhyggelige situation og de uhyggelige perspektiver, kapitalismens nuværende udvikling fremviser.

Overgangen til socialisme er den eneste sikre vej til at redde menneskeheden og kloden fra undergang.

Socialisme og kommunisme

Mellem det kapitalistiske klassesamfund og det klasseløse kommunistiske samfund ligger socialismens periode, hvor det ene revolutionært forvandles til det andet.

I sin form forløber den socialistiske revolution nationalt, i sit væsen er den international. Den kan hverken im- eller eksporteres. Den er i første række et resultat af de indre modsætninger i hvert enkelt land. Den drives frem af samfundets egne udviklingsbehov. Et socialistisk Danmark må udformes og udvikle sig i overensstemmelse med dets betingelser, traditioner, kultur osv.

Revolutionens grundspørgsmål er spørgsmålet om statsmagten. Den kapitalistiske stat kan aldrig tjene eller danne udgangspunkt for opbygningen af socialismen. Dertil kræves en ny folkelig statsmagt, arbejderklassens stat, som udtrykker og forsvarer det store flertals interesser.

Den socialistiske revolution og proletarietets diktatur fratager borgerskabet og de store godsejere ejendomsretten til produktionsmidlerne og forvandler disse til socialistisk fællesejendom. Den afskaffer al udbytning af arbejdskraft, der ophører med at være en vare, og ophæver dermed det kapitalistiske lønslaveri. Alle lønnes efter indsats.

Socialistisk planøkonomi og produktion ikke for profit, men for at dække samfundets stadig voksende materielle og kulturelle behov, afløser den kapitalistiske produktionsanarki og konkurrence. Den socialistiske økonomi muliggør og forudsætter en fuld og alsidig udvikling af den tekniske og videnskabelige revolution i hele samfundets interesse.

Opbygningen af socialismen betinges af de brede massers initiativ og skaberkraft. Det er massernes bevidste handling, der bygger det nye samfund. Det kan aldrig opbygges med bureaukratiske og administrative metoder, men er folkets eget værk.

Under socialismen eksisterer der en fare for, at der udvikler sig et omfattende bureaukrati, der kan opkaste sig som en ny herskende borgerlig klasse og gennemføre en kapitalistisk restauration.

Det viser de historiske erfaringer. Men det er ikke nogen lovmæssighed, ikke noget uundgåeligt, såfremt socialismen opbygges på ægte marxistisk-leninistisk grundlag.

I hele socialismens periode fortsætter klassekampen. Den tager form af en kamp mod resterne af udbytterklasserne, mod bureaukrati, liberalisme og revisionistisk forfald, der understøttes af den internationale reaktion. Den tager sigte på at spærre alle muligheder for en kapitalistisk genrejsning.

Skal opbygningen af socialismen lykkes, forudsætter det ikke bare, at den sikrer konstant materiel, social og kulturel fremgang, afskaffer arbejdsløsheden, sikrer uddannelse og boliger til alle osv.

Det forudsætter også en alsidig udvidelse af det politiske demokrati, af friheds- og menneskerettighederne. Demokratiet er en afgørende drivkraft i socialismens opbygning.

Socialismen skaber mulighed for at demokratiet kan blive reelt og fuldstændigt og til stadig udvides i overensstemmelse med de konkrete betingelser. Det omfatter ikke blot de traditionelle borgerlige frihedsrettigheder, men deres udvidelse til direkte medbestemmelse i produktionen og alle sider af samfundslivet.

Socialismen opbygges på baggrund af et fast og venskabeligt forbund mellem arbejderklassen som samfundets afgørende og ledende klasse, de arbejdende bønder, funktionærer og intellektuelle.

Den socialistiske revolution er ikke en magisk formular, der med et slag afskaffer alle kapitalismens dårligheder og løser alle de problemer, menneskene står overfor.

Opbygningen af socialismen udgør en lang periode af kamp og arbejde for at overvinde det gamle samfunds mærker og ar og skabe et nyt, menneskeligt og menneskeværdigt samfund uden undertrykkelse og udbytning af det store flertal.

Men socialismen er det eneste sociale system, som har muligheden for at gøre en ende på udbytning og undertrykkelse, på militarisme og aggressionskrig, på nationale fordomme og konflikter, på menneskespildet og naturdestruktionen. Den kan gradvist eliminere alle de dybe skel mellem

mennesker, som er en arv fra kapitalismen, og sætte hensynet til menneskene højest.

Skabelsen af det socialistiske samfund er den første fase på vejen mod det kommunistiske samfund, hvor alle klasser og enhver klassesdeling og social ulighed er ophævet. Hvor staten som redskab for klassernes magt, og politiske partier som deres instrumenter, forsvinder.

Under sådanne omstændigheder står alle mennesker i samme forhold til produktionsmidlerne. Hierarkiet i arbejdsdelingen, modsætningen mellem håndens og åndens arbejde, mellem land og by, kvindeundertrykkelsen m.v. forsvinder. Arbejdet vil ikke længere være en tvang, men en livsbetingelse som udtryk for den menneskelige skaberkraft. Produktivkræfterne kan frit udfoldes til gavn for hele samfundet og i fuld overenstemmelse med betingelserne for et varigt samspil med naturen. Under kommunismen gælder, at »enhver yder efter evne og modtager efter behov«.

De to linjer i arbejderbevægelsen

Historisk eksisterer der to linjer, to hovedstrømninger i arbejderbevægelsen: den reformistiske klassesamarbejdslinje, der tager sigte på at bevare det kapitalistiske system, og den revolutionære klassekampslinje, der sigter på at overvinde kapitalismen og opbygge et socialistisk samfund.

Reformisme og moderne revisionisme er to udtryk for borgerlig indflydelse i arbejderbevægelsen, for opportuniste. Deres sociale basis er det af imperialismen opkøbte lag af faglige bureaukrater og højtlønnede arbejdere »arbejderaristokratiet« og en del af de småborgerlige intellektuelle.

Det internationale socialdemokrati er reformismens hovedrepræsentant. Det går ind for visse reformer med det formål at få folk til at affinde sig med det bestående. Det forkynnder »klassesamarbejde« for at få arbejderne til at undlade at føre kamp for deres interesser. Det erklærer, at samfundet gradvist »af sig selv« vil vokse ind i socialismen. Socialdemokratiets »demokratiske socialisme« er intet andet end det bestående kapitalistiske samfund, projiceret ind i fremtiden. I visse situationer foretrækker det herskende

borgerskab at have Socialdemokratiet ved magten som et pålideligt redskab til at administrere kapitalismen. Toppen af Socialdemokratiet er socialt vokset sammen med borgerskabet.

Den moderne revisionisme er nært forbundet med den kontrarevolutionære udvikling i de tidligere socialistiske lande og med en lang række tidligere kommunistiske partiers forvandling til borgerlige arbejderpartier. I socialistisk forklædning baner den vejen for kapitalismens genoprettelse eller afledning af revolutionen. Den prædiker fredelig overgang til socialismen, strukturreformer af det kapitalistiske samfund, og søger en mellemvej mellem kapitalisme og socialisme med det formål at bevare det kapitalistiske system. Uanset at der findes forskellige varianter af den moderne revisionisme, som sovjetrevisionisme, titoisme, maoisme, »eurokommunisme« osv., virker de mod samme mål og smelter mere og mere sammen med den socialdemokratiske reformisme.

Andre udtryk for opportunisme i arbejderbevægelsen er trotskisme, venstresocialisme, anarkisme osv., der virker nært sammen med og understøtter de reformistiske og revisionistiske hovedretninger.

Kampen mod opportunismen har til formål at vinde arbejderne og de arbejdende masser for den revolutionære linje. Den er en forudsætning for kampen mod imperialismen og for socialismen. Den revolutionære klassekampslinje sigter på at mobilisere arbejderklassen og de arbejdende masser til kamp for deres rettigheder, til forsvar for den nationale uafhængighed og suveræniteten, mod faren for imperialistisk krig, for fred, frihed og socialisme.

Om den revolutionære overgang til socialismen forløber voldeligt eller ej, afgøres af det herskende borgerskab selv. Indtil nu har historien ikke kendt noget eksempel på, at det frivilligt har givet magten fra sig eller opgivet at tilbageerobre den tabte magt.

Den revolutionære linjes sociale basis er arbejderklassens og folkets bredeste lag. Det er deres interesser, den forfægter og mobiliserer til kamp for. Dens hovedrepræsentant er

og har været de tre Internationaler og den internationale kommunistiske bevægelse, i dag de marxistisk-leninistiske, kommunistiske partier.

De to veje og de to linjer har udkæmpet en langvarig kamp siden arbejderbevægelsens fødsel, som vil fortsætte gennem hele perioden, fordi den er baseret på objektive sociale og materielle rødder.

Den historiske erfaring viser imidlertid, at der, hvor der er opnået væsentlige sejre og fremgange for arbejderklassen og folkene, har det været på den revolutionære vej. Til syvende og sidst er også de reformer under kapitalismen, der har ført til visse forbedringer for de arbejdende, et produkt af den revolutionære kamp.

Den reformistiske vej har intetsteds ført til en svækkelse af imperialismen eller det kapitalistiske klasseherredømme, endsigse til socialisme.

Arbejderklassens revolutionære parti

Overgangen fra kapitalisme til socialisme er ikke en spontan proces. Den fordrer bevidst revolutionær handling fra det arbejdende folks side. For at sikre dette, er det nødvendigt, at arbejderklassen råder over sit revolutionære parti.

Det marxistisk-leninistiske, kommunistiske parti samler arbejderklassens bevidste forkæmpere i sig og udgør en organiseret kraft. Uden et sådant parti, der er en uadskillelig del af arbejderklassen og tæt forbundet med folkets brede masser, er fremgang i den daglige kamp under kapitalismen, sejr i den revolutionære situation og en vellykket opbygning af et socialistisk samfund utænkelig.

Marxismen-leninismen er arbejderklassens revolutionære teori i hele den nuværende historiske epoke. Den anvendes skabende og selvstændigt på den danske virkelighed.

Danmarks Kommunistiske Parti/Marxister-Leninister er den danske arbejderklassens revolutionære parti. Det viderefører og forsvaret traditionen for at hævde arbejderklassens selvstændige klasseinteresser frem til socialismens sejr. Det fortsætter og udbygger traditionen fra den tidlige arbejderbevægelse, det engang revolutionære Socialdemokrati og fra

det revolutionære DKP. Det er dannet i kamp mod borger-skabets, reformismens og den moderne revisionismes forsøg på at tilintetgøre den organiserede kommunisme i Danmark, og har udviklet sig ved deltagelse i klassekampens slag på alle dens felter.

Det marxistisk-leninistiske parti er et parti af en ny type. Det er ikke et vælgerforeningsparti, men et kampparti, organiseret efter den demokratiske centralismes principper.

Partiet kæmper for at forene socialismen med arbejderbevægelsen igennem den daglige kamp, for at erobre klassens flertal og samle brede lag af det arbejdende folk omkring sig. Det kæmper for at opbygge en folkelig enhedsfront mod krise, krig og reaktion og til forsvar af den nationale suverænitet. Det kan indgå i fælles aktionsenhed med andre politiske kræfter om bestemte mål.

Det fører en politik for flertallet og baserer sig i hele sit arbejde på masselinjen.

Partiet arbejder i fagbevægelsen og arbejdernes øvrige masseorganisationer for at vinde flertallet for klassekampslinjen. Det samme gælder i forhold til de folkelige masseorganisationer og progressive bevægelser, som udgør vigtige instrumenter til skabelse af enhed og udvikling af massernes kampkraft.

Det tilstræber at beherske alle klassekampens former, udenomsparlamentariske som parlamentariske, idet det lægger hovedvægten på de første.

Danmarks Kommunistiske Parti/Marxister-Leninister er en del af den internationale marxistisk-leninistiske, kommunistiske bevægelse, der består af suveræne og ligestillede partier. Det arbejder for at styrke dens enhed på marxismen-leninismens grund, og kæmper for at virkeliggøre det store princip:

Arbejdere i alle lande, foren jer!

Handlingsprogram

Ved starten af århundredets sidste årti befinder Danmark og det danske folk sig ved en kritisk skillevej. Ved en korsvej, der kan blive afgørende for dets overlevelse som nation og eksistens som nationalstat. Danmark er under forandring, og store rystelser præger Europa og verden som helhed. Det danske folk må vælge sin egen vej og sin egen fremtid. Det gælder ikke blot at sikre velfærden og de politiske og sociale goder, der er opnået gennem arbejderklassens og det store flertals kamp. Alle disse resultater er truede. Det gælder også selve muligheden for at forme en selvstændig og uafhængig udvikling. For at skabe et bedre Danmark.

Hvorhen Danmark?

Danmark er et lille, relativt rigt kapitalistisk land. Den herskende klasse har med tusind tråde knyttet det til den imperialistiske verden. En betydelig del af dets velstand stammer fra deltagelsen i imperialismens udplyndring af de fattige lande og folk. Borgerskabet og dets partier har ført det ind i de vestlige politiske, økonomiske og militære blokke, i det amerikansk dominerede NATO og i monopolernes EF.

Også andre store ændringer har fundet sted med det danske samfund siden 2. verdenskrig.

I løbet af 50erne og 60erne udvikledes det såkaldte velfærdssamfund. Dets baggrund var en temmelig lang periode med højkonjunktur, og for en tid formåede det, til en vis grad, at imødekomme nogle af de krav, som arbejderklassen og store dele af befolkningen havde rejst og kæmpet for i årtier. F.eks. udbygningen af skole-, sundheds- og socialvæsen, af børne- og ældreinstitutioner, af folkepensionerne, dagpengesystemet og andre sociale sikringsordninger. Ved siden af den private kapitalistiske sektor udbyggedes den offentlige sektor i hastigt tempo. Kvinderne kom i stort tal ud på arbejdsmarkedet, og Danmark hører til de lande, hvor kvinder-

nes erhvervsdeltagelse er størst. Industrien afløste definitivt landbruget som den vigtigste erhvervsgren.

Den dybe krise, der fra midten af 70'erne er slået igennem i hele den kapitalistiske verden, indbefattet de revisionistiske lande som Sovjet og østlandene, har også ramt Danmark hårdt. En vedvarende og voksende massearbejdsløshed, prisstigninger, inflation og stigende skattetryk er nogle af udtrykkene herfor. Den ledsages af en stor udlandsgæld med en enorm rentebyrde, af masseruining indenfor landbrug og fiskeri, og en dyb strukturkrise i industrien. Der investeres i vidt omfang i spekulation fremfor produktion, samtidig med, at der finder en stadig større indtrængen af udenlandsk kapital sted i økonomiens nøglesektorer.

Med alt dette er der blevet lagt en bombe under »velfærdssamfundet« selv og under myten om dets stabilitet. Snakken om den »krisefri kapitalisme« er forstummet.

Det danske borgerskab har kun fundet ét svar på krisen: at vælte byrderne over på arbejderklassen og det store flertal af arbejdende mennesker. Særligt hårdt er det gået ud over de arbejdsløse, pensionisterne og bistandsmodtagerne. En voksende del af befolkningen tvinges til at leve omkring eksistensminimum, ofte på ringe »overførelsesindkomster«. Men reallønnen er faldet og levestandarden sunket også for arbejderklassen og de øvrige arbejdende som helhed. De omfattende nedskæringer på de sociale områder har forringet vilkårene yderligere for det store flertal. Samtidig har et mindretal af kapitalister, spekulanter, bolighejere, storbønder og godsejere oplevet gyldne tider.

Det danske borgerskab er ude af stand til at finde holdbare løsninger på samfundsproblemerne og sikre en vej ud af krisen, der ikke blot forværrer den. Det har endegyldigt opgivet ethvert forsøg på at forme en selvstændig og uafhængig udvikling for Danmark. Dets mål er integration og sammenmeltning med det øvrige vestlige monopolborgerskab. Det er derfor parat til at sælge den sidste rest af dansk selvstændighed og sælge ud af det store flertals grundlæggende interesser.

Den herskende klasses fremtidsperspektiv er Danmarks opslugning i EFs økonomiske, valutariske, politiske og -

lidt senere – militære union. EF tegner omridsene af en gigantisk vesteuropæisk forbundsstat. Det vil forvandle Danmark til et transitland og en forarmet udkantsprovins i monopolernes »Forenede Europa«.

Borgerskabet og dets partier står for en udvikling henimod økonomisk, social og politisk katastrofe for det danske samfund. Ingen af dets løfter om fremgang er blevet indfriet og vil heller ikke blive det. Den herskende klasse er tværtimod gået til rasende angreb på velfærden og alle de tidligere vundne sociale goder, på Danmarks frihed og uafhængighed, og har gjort landet til et appendiks til imperialistiske konstellationer, der med våbenmagt forsvare deres »globale interesser«. Den er tilmed rede til at inddrage landet i imperialistiske krige.

En verden i opbrud

I de internationale forhold har meget store forandringer og forskydninger fundet sted. Gamle blokinddelinger opløses, styrkeforholdene ændrer sig, og nye blokke og inddelinger aftegner sig. Nogle modsætninger afsvækkes, mens andre skærpes.

Den internationale orden, der opstod efter 2. verdenskrig og fascismens sammenbrud, er forsvundet. Og også den periode, der var præget af skarp konfrontation mellem supermagterne USA og Sovjetunionen, er afsluttet. Den »øst-vest-delté verden« og det »delte Europa« findes ikke længere.

Det hedder sig, at en »ny verdensorden« er ved blive skabt, der skulle være mere retfærdig, mere demokratisk og mere progressiv end den internationale orden af i går. Der eksisterer snarere den største uorden. Verden af i dag er præget af stærke spændinger, stærk uro og store konfrontationer. Hele denne situation stiller den progressive menneskehed overfor nye muligheder, men også overfor nye vanskeligheder og store problemer: som at bremse den voksende kløft mellem rige og fattige lande, overvinde den globale miljøkrise, eller at undgå faren for krigens – og atomkrigens – ragnarok.

USA er trådt ud af konfrontationen med Sovjetunionen som den ubestridt stærkeste imperialistiske supermagt i

dag. Den har, i snævert samarbejde med Vesteuropa, og i alliance med Sovjetunionen, genoptaget sin gamle rolle som verdensgendarm. Den er hovedarkitekten bag den såkaldte »nye verdensorden«, der sigter på at bevare og udvide den amerikanske dominans og det imperialistiske herredømme over verdens folk og nationer.

Men ingen af de to gamle imperialistiske supermagter – hvis diktater, samarbejde og indbyrdes rivalisering gennemsyrede de internationale forhold i går – har samme altdominerende styrke som tidligere. De er udmarvede af den dybe kapitalistiske krise, af våbenkapløbet, og af folkenes voksende modstand.

I første række er det revisionistiske Sovjetunionen gået i opløsning. Overgangen til traditionel kapitalistisk markedøkonomi medfører en dyb indre og ydre krise. Comecon og Warschawapagten eksisterer ikke længere. Sovjetunionens situation er desperat og præget af tiltagende anarki. Selve unionens eksistens er truet. Økonomien befinder sig på grænsen af sammenbrud. De sociale konsekvenser af den langvarige nedbrydning af socialismen og virkningerne af den genindførte kapitalismes love har været ødelæggende.

Men også USA befinder sig i en kritisk situation med en svækket økonomi, skævvredet af den enorme militarisering af samfundet, med et gigantisk budgetunderskud, talrige sociale og etniske konflikter, og en uhyrlig, voksende massearmod. Det er blevet relativt svækket i forhold til sine øvrige imperialistiske konkurrenter.

EF-landene og Japan er derimod blevet styrkede. Et EF på vej mod »Europas forenede Stater« er et EF på vej mod en status som ny imperialistisk supermagt. Med opslugningen af det tidligere DDR og en kraftig satsning i de kriseramte østeuropæiske lande søger tyske finans- og monopolkredse at realisere den gamle drøm om en europæisk nyordning under tysk førerskab.

Udviklingen i Europa rejser nye modsætninger, nye nationale såvel som sociale spændinger. Små nationer underlægges de større nationers taktstok. Østlandene er i færd med at erstatte det sovjetiske herredømme med vestlige

stormagters og monopolvers herredømme. Og indbyrdes slås de store om den bedste plads ved bordet.

Arbejderklassen og folkene i Europa, i EF, står over for ny opgaver i kampen for fred, social sikkerhed, national selvbestemmelse og ligeberettigelse.

Sammen med Tyskland og Italien var Japan et af 2. verdenskrigs store taberlande. Det er i dag verdens største finansielle magt. Ikke blot i Asien, men også i USA og i Europa, søger japansk kapital at trænge ind i alle nøglesektorer. I takt hermed vil det spille en stadig større rolle på verdensplan.

De dramatiske internationale begivenheder i de senere år markerer en række store forskydninger i styrkeforholdet mellem de imperialistiske magter, en omgruppering af kræfterne. Disse udviklinger betyder ikke, at imperialismen er blevet affældig og tandløs. Militarisering, aggression og magtanvendelse er fortsat blandt dens væsenstræk. Nye arnesteder for krig og aggression vokser frem. Udplyndringen af de koloniale og neokoloniale lande fortsætter med uformindsket eller intensiveret styrke. Hele kontinenter sulter og er lagt i lænker. Forholdet mellem de rige og de fattige lande, mellem Nord og Syd, er spændt til det yderste. Hvor gamle mure blev fældet, rejses der nye.

Der eksisterer også fortsat en tendens til skærpede konflikter mellem de imperialistiske lande indbyrdes, og en fare for, at de kan nå et punkt, hvor der udløses lokale eller mere omfattende krige. USA, Vesteuropa, Japan, Sovjetunionen og Kina konkurrerer videre om den bedste »plads i solen«.

En ny fase i arbejderklassens og folkenes kamp

Alle disse udviklinger betyder, at arbejderklassens og folkenes kamp for frihed, uafhængighed, fred og sociale fremskridt er gået ind i en ny fase.

Den er kendetegnet ved en række store og delvis nye problemer, der må tages op til løsning, men også af en skærpet offensiv fra imperialismens og den globale reaktions side.

Hverken faren for en global krig, eller for lokale krige, er forsvundet. NATO er stadig ikke blevet nedlagt. Tværtimod

søger de herskende i denne militære blok at knæsette nye strategier, der gør hele verden til dens militære operationsområde. Også EF søger gennem Vestunionen at skabe et instrument for militære operationer overalt i verden.

En række farlige tendenser er i vækst på globalt plan i tilknytning til reaktionens offensiv. Det gælder racisme og fremmedhad, revanchisme, rabiat nationalisme, religiøs fundamentalisme, nynazisme og fascisme. Det er våben i reaktionens hænder, der sigter imod at sætte folk og nationer op imod hinanden, våben, der skaber konflikt, had og frygt mellem mennesker.

Kravene om sikring af freden, om udvidelse af det politiske demokrati og fjernelsen af reaktionære diktaturer, eller om udvikling og sikring af de personlige og sociale menneskerettigheder, er krav, der er rejst af den historiske udvikling selv. Men disse grundlæggende rettigheder hverken skabes eller garanteres af de imperialistiske magter. Det er op til arbejderklassen og folkene at kæmpe herfor.

»Frihed og demokrati« har ikke sejret, hvis det betyder monopolernes og de multinationale selskabers »frihed« til at udplyndre folkene, eller de stærke nationers ret til at underlægge sig små nationer og folk. Demokrati er utænkelig uden national frihed og selvbestemmelse.

Og socialismen er ikke død, fordi nogle korrupte og anti-folkelige regimer, som dikterede og udbyttede i socialismens navn, har opgivet magten eller delt den med andre kapitalistiske herremænd i ind- og udland.

Bag det imperialistiske borgerskabs slagord skjuler sig en antikommunistisk kampagne uden fortillælde i historien. Der er tale om en systematisk offensiv imod alt hvad der er antiimperialistisk, progressivt og revolutionært. Formålet er at lamme arbejderklassen og folkene, så reaktionens planer kan gennemføres uden modstand, og den globale profitjagt og rovdrift kan fortsætte uhindret. Lande og folk, der fører kamp herimod, gøres til særlige angrebsmål.

På mange måder aftegner der sig dystre udsigter. Men arbejderklassen og folkene råder også over stor styrke, indsigt og erfaring. Den permanente krigsfare, den sociale

armod og den truende miljøkrise samler stadig bredere i kampen for et nyt og bedre samfund. Og folkene kæmper for en anden international orden end den, der dikteres af imperialismen – en orden, der karakteriseres af demokratisering af de internationale forbindelser og ligeberettiget samarbejde mellem suveræne lande, af fred, demokrati og respekt for det enkelte menneske.

Den nuværende situation rummer på trods af de mange farer og dystre udsigter mulighed for at krydse imperialisternes og reaktionens planer. Også i Danmark.

En politik for flertallet

Der findes en anden vej end den, borgerskabet følger. Der findes en anden og bedre fremtid end opgivelse af nationen, den blinde lænen-sig-op-ad stærkere magter, slagtingen af velfærden og den fortsatte blinde rovdrift og profitjagt.

Det er vejen til forsvar af den nationale selvstændighed og det arbejdende folks sociale og demokratiske rettigheder. Det er vejen til udbygning af demokrati, frihed og uafhængighed.

Det er en sådan politik for flertallet i Danmark, marxist-leninisterne lægger frem i dette handlingsprogram. En politik for arbejderklassen, for de brede lag af funktionærer og intellektuelle, for landmænd og fiskere, for unge og pensionister, for arbejdsløse og bistandsmodtagere.

Det er ikke en spiseseddel med valgløfter. Det er en opfordring til at styrke den folkelige modstand mod borgerlig og socialdemokratisk krisepolitik, til at stoppe det nationale ophørsudsalg. Det kan ske gennem samling af kræfterne, organiserede kampe og udvikling af de progressive bevægelser.

**Al forandring
kommer nedefra!**

1. Et selvstændigt og uafhængigt Danmark

Et selvstændigt og uafhængigt Danmark er den første betingelse for, at det danske folk kan forme sin egen tilværelse og fremtid. I århundreder har det ført kamp for at overleve som nation med sin egen politik, økonomi og kultur, imod afhængighed og underlæggelse under større og stærkere magter. Danmark har alle forudsætninger for at hævde sin suverænitet og frie udvikling også i vor tid.

Danmarks medlemskab af EF har undergravet den nationale uafhængighed på alle områder. Borgerskabet har sat kurs mod Danmarks udslættelse som nationalstat, mod dets forvandling til en provins i monopolernes »Forenede Europa«, under anførsel af det genforenede Tyskland. Danmark vil blive en uselvstændig del af en økonomisk, valutærisk, politisk og militær union, der søger at opnå status af ny imperialistisk supermagt.

Danmark må træde ud af EF for at overleve. Den stadig større EF-integration med dens dybe og negative sociale konsekvenser må bekæmpes. Det samme gælder alle de skridt, der tages i retning af en altomfattende union, henimod »Europas Forenede Stater«.

2. Forsvar freden

Det er i det danske folks interesse, at blokpolitik og blokopdeling i Europa bringes til ophør. Freden må sikres gennem samarbejde mellem frie og uafhængige nationer.

Det supermagtsopdelte Europa, præget af permanent konfrontation, hører fortiden til. De europæiske folk ønsker at forme deres egen fremtid frigjort fra blokpolitik, diktater og indblanding. Men det er ikke muligt, så længe stærke monopolkredse vil gøre EF til en ny supermagt med egen hær, fælles generalstab, strategi osv. Vestunionen (WEU) skal være et instrument for militær aggression i den europæiske imperialismes hænder.

En uafhængig og fredelig udvikling er heller ikke mulig, så længe USA fortsat har hundredtusinder af soldater,

baser og raketter på det europæiske kontinent, og så længe den aggressive NATO-pagt fortsat eksisterer. Også Sovjetunionen råder stadig over en enorm militær og atomar slagkraft – trods Warschawapagtens faktiske opløsning – som udgør en trussel mod en fredelig udvikling.

Afblæsningen af den »kolde krig« og nedrivningen af »Muren« har ikke sikret freden og skabt stabile forhold på det europæiske kontinent, endsige i verden som helhed. Den militære oprustning fortsætter.

Dansk udtræden af den amerikansk-ledte NATO-pagt og et stop for landets integration i WEU vil være vigtige bidrag i en europæisk freds- og nedrustningsproces. Danmark må aldrig kunne bruges som springbræt for aggression. Det må gennem lovgivning forhindres, at danske militære styrker kan deltage i krigsoperationer, dikteret af store imperialistmagter eller af internationale organer, som manipuleres af disse.

Den fortsatte oprustning og udbygning af det danske militær som en del af NATO-hæren må bremses. Forstærkningsaftalerne må opsiges. Alle fremmede baseanlæg, depoter og andre faciliteter på dansk territorium til brug i en konventionel krig eller en kernevåbenkrig må afvikles.

3. Mennesket og dets rettigheder

Demokratiske fremskridt og tilkæmpede rettigheder er ikke givet en gang for alle. Menneskerettighederne er ikke evige. De er historiske og konkrete. De må vindes, forsvares og udbygges.

Fuld organisations-, trykke- og talefrihed må sikres overalt i det danske samfund, også på arbejdspladser, i militæret, på skoler og institutioner.

Møde- og demonstrationsfrihed, strejke- og aktionsret må sikres uden begrænsninger og anvendelse af straf eller sanktioner.

Ingen må diskrimineres i forbindelse med ansættelse, leje af bolig eller i anden sammenhæng på grundlag af politiske standpunkter, køn, tro nationalitet eller hudfarve. De de-

mokratiske rettigheder må være ens for indvandrere, flygtninge og danske statsborgere.

Trosfrihed, herunder retten til ikke at have en religion, må sikres, og kirken adskilles fra staten. Kristendomsundervisning i det offentlige skolevæsen afskaffes.

Den omfattende offentlige og private EDB-registrering anfægter og undergraver den almindelige samfundsborgers retssikkerhed. Der må sikres en reel registerindsigt. EDB-samkøring af forskellige registre må stoppes. Kontrol- og overvågningssamfundet krænker det enkelte menneske og er en trussel mod demokratiet.

Enhver form for politisk registrering af befolkningen må forbydes ved lov. Eksisterende arkiver over progressive destrueres. Særlige politikorps til indsættelse mod befolkningen – som »terrorkorps« eller »uropatruljer« – opløses. Det samme gælder »hjemmeværnet«. Den militære straffelov afskaffes.

Fascistisk virksomhed, krigspropaganda og al form for racistisk og national diskriminerende propaganda undergraver og truer demokratiet. Derfor må den forbydes og erklæres som en forbrydelse. Fascistiske, nazistiske og racistiske organisationer må opløses.

I vidt omfang gælder i dansk kriminalpolitik princippet »en gang straffet, altid straffet«. Indsatte og tidligere straffede må sikres ret til arbejde, uddannelse og sociale vilkår, der kan give forudsætninger for et normalt liv. Der må slås hårdt ned mod enhver form for psykisk og fysisk mishandling af fanger. Indsatte må sikres en rimelig betaling for deres arbejde. Adgangen til administrativ og tidsbestemt frihedsberøvelse ophæves. Brugen af isolationsfængsling må reduceres kratigt og kun anvendes i helt ekstraordinære situationer.

SSP-samarbejdet er et udtryk for udviklingen af et udemokratisk kontrolsamfund i de mindste enheder. SSP-samarbejdet må opløses og erstattes af en social og pædagogisk indsats for at sikre børn og unge ordentlige vilkår.

Udover de politiske og demokratiske rettigheder må også en række sociale menneskerettigheder fastslås og udbygges. Det drejer sig om så elementære rettigheder som retten

til arbejde, til en ordentlig bolig, til uddannelse, til sundhed, en tryk opvækst og anstændig alderdom.

Mange af disse rettigheder er ikke engang formelt lovfæstede. I praksis tages de ikke alvorligt.

Erobringen af disse grundlæggende rettigheder for alle samfundets borgere samt sikring af deres virkeliggørelse er uomgængeligt i et samfund, der vil leve op til moderne, humane og demokratiske idealer.

4. For demokrati og reel folkelig indflydelse

Danmark er et borgerligt, parlamentarisk demokrati. Det danske folk har siden midten af sidste århundrede ført kamp for at forsvare og udbygge »folkestyret« og dets politiske institutioner.

Demokrati forudsætter national uafhængighed og selvstændighed. Der kan ikke være tale om folkestyre, hvis afgørende beslutninger for et land træffes uden for dets grænser og institutioner. Hvis for eksempel et lands økonomiske politik fastlægges af internationale organer eller andre landes storbanker.

Det danske folketing er allerede i dag i vidt omfang blevet et ekspeditionskontor for EF og for magtfulde industrielle lobbyer. I en politisk union vil dets indflydelse blive reduceret til et sogneråds. Selv om der findes almindelig stemmeret, er det danske folk langt fra at have reel indflydelse på samfundsudviklingen. EF-unionen truer med at reducere tilkæmpede rettigheder yderligere.

De nuværende begrænsninger i det parlamentariske system må fjernes. Spærrereglen på 2 procent må afskaffes, så et parti kan repræsenteres i Folketinget, når det har stemmer nok til et enkelt mandat. Valgretsalderen bør ned sættes til 16 år. Statstilskud til de politiske partier fjernes. Der skal være åbne regnskaber og fuld offentlighed om de valgte politikeres poster og »ben«. Valgte politikere og ansatte i de administrative led må underlægges konsekvente inhabilitetsbestemmelser.

Befolkningen må inddrages i alle vigtige spørgsmål vedrørende den lokale udvikling. Reel indflydelse lokalt må

bygge på aktiv inddragelse af boligforeninger og brugergrupper, på aktive kulturelle kræfter og andre, som må tildeles øgede beføjelser og handlemuligheder i det lokale liv – og på sikring af de nødvendige økonomiske midler hertil. »Lokalt selvstyre« som nedskæringsadministration af statsligt fastlagte rammer må afvises. Den eksisterende »frikommuneordning« bruges som løftestang for privatiseringer og forringelser og må ophæves.

Kongedømmet må afskaffes til fordel for en demokratisk republik. Selv i form af et »indskrænket monarki« udgør det et levn fra feudaltiden. Som én af landets rigeste godsejerfamilier er kongefamilien født medlem af den herskende klasse.

5. For retten til arbejde og uddannelse

Arbejdsløsheden i Danmark er af masseomfang. En stor del af den arbejdsdygtige befolkning tvinges ud i kortere eller vedvarende ledighed. Andre holdes helt ude af arbejdsmarkedet. Under de økonomiske kriser sendes hundredtusinder ud af jobbene. Rationaliseringer og øget anvendelse af ny teknologi samt omfattende nedskæringer i den offentlige sektor truer andre hundredtusinder på brødet.

Retten til arbejde er en grundlæggende rettighed. Både den offentlige og private sektor må tvinges til at skaffe flere arbejdspladser, om nødvendigt ved lov. En ophævelse af kommunalfuldmagten åbner muligheder for flere i arbejde. Monopolernes lukning af virksomheder, eller flytning af produktion til udlandet, må bringes til ophør. Om nødvendigt må staten sikre fortsat drift af hensyn til lokalsamfundenes, byernes og familiernes overlevelse.

Der må sikres øget tryghed i ansættelsen. De overenskomstmæssige opsigelsesbestemmelser må forlænges til minimum 6 måneder. Vilkårlige massefyringer må stoppes gennem en restriktiv lovgivning. I forbindelse med produktionsomlægninger og afskedigelser skal virksomhedsejerne bekoste omskoling og efteruddannelse.

I dag tvinges de arbejdsløse til at leve på et eksistensminimum. Samtidig udnyttes arbejdsløsheden til løntrykkeri.

Det kapitalistiske samfund bærer ansvaret for arbejdsløsheden. Ikke de arbejdsløse. Derfor må de arbejdsløse sikres en mærkbar forhøjelse af dækningsgraden for den tabte arbejdsfortjeneste – til minimum 90 procent. Alle begrænsninger i dagpengereetten må fjernes, så ingen ledige tvinges på bistandshjælp og ud af fagforeningerne. En aktiv indsats må sikre, at bistandsmodtagere og visse grupper af pensionister får en reel mulighed for at genindtræde på arbejdsmarkedet. Bistandshjælp som særlig »billig understøttelse« må afvikles.

Behovet for en alsidig uddannelse og efteruddannelse vokser i takt med indførelsen af ny teknologi. Der er brug for en gennemgribende reform, der giver alle arbejdere adgang til en tidssvarende og kompetancegivende uddannelse. Betalt Frihed til Uddannelse må sikre: lære- og praktikpladser til de unge, kompetancegivende uddannelsesmuligheder inden for alle brancher, samt adgang til efteruddannelse.

6. Højere løn, kortere arbejdstid, sikkert arbejdsmiljø

Arbejdernes realindkomster er faldet over en lang periode, og presset på lønningerne forstærkes i takt med væksten i ledigheden. Derfor kræver bevarelse af realindkomsten ikke blot nominelle lønstigninger, men også sikring mod udhuling gennem inflation, prisstigninger og voksende skatter og afgifter.

I stedet for indkomstpolitik eller »solidarisk lønpolitik« må sættes den solidariske lønkamp. Forsøg på at basere lønnen på »individuelle kvaliteter« eller gennem de såkaldte »kommunepuljer« må afvises. Resultater i lønkampen skabes gennem fælles løft. Ved overenskomstfornyelser må det mindste krav være dækning for pris- og skatteforhøjelser samt for produktivitetsstigninger. Der må sikres en fast, høj mindstebetaling til de lavtlønnede. Mulighed for genforhandling samt konfliktret i overenskomstperioden må indføres.

Afskaffelsen af dyrtidsreguleringen har været medvirkende til de senere års store reallønsfald. Genindførelsen af en

fuld, automatisk dyrtidsregulering for både offentligt og privat ansatte er et centralt krav, som værn mod prisstigninger og inflation.

Alle aftaler og overenskomster på arbejdsmarkedet må indgås på kollektivt grundlag og på basis af respekt for den frie forhandlings og strejkeret. Sammenkædnings- og 35-procent reglen afskaffes. Forligsinstitutionen og arbejdsretten nedlægges. Statsmagtens begrænsning af fagbevægelsens kampmuligheder er et anslag mod de demokratiske rettigheder.

Indførelsen af ny teknologi og arbejdsgange hæver produktiviteten og øger nedslidningen. Den »teknologiske arbejdsløshed« vokser. Kollektivt fastsatte teknologiaftaler må sigte mod at udnytte den ny teknologiske muligheder for at øge arbejdernes kvalifikationer gennem alsidig uddannelse, for at nedsætte arbejdstiden og få flere i arbejde.

En daglig forkortelse af arbejdstiden kan skabe masser af nye arbejdspladser. 35 timers arbejdsuge med fuld løn- og personalekompensation er det centrale krav på dette område. Der må indføres forbud mod tvungen overarbejde samt obligatorisk afspadsering af alt overarbejde. Skifteholdsarbejde må begrænses til det strengt samfunds nødvendige samt fastsættes til maksimum 6 timer dagligt, eller 30 timer om ugen.

Gennem EF og internationale arbejdsgiverorganisationer søger man at indføre nye arbejdstids- og lønsystemer, en ny type EF-overenskomster. Der skal skabes løntryk på tværs af landegrænserne på baggrund af »arbejdskraftens frie bevægelighed«, og tilgangen af udenlandsk arbejdskraft på skruebrækkeroverenskomster søges øget. Denne udvikling rummer en stor trussel. Arbejde i Danmark må udføres på grundlag af danske overenskomster.

Det indre og ydre arbejdsmiljø trænger til en gennemgribende forbedring. Arbejdsgiverne må under strafansvar dokumentere, at produkter og arbejdsgange ikke nedbryder arbejdernes sundhed og trivsel. Ved arbejdsmiljøskader med hel eller delvis invalidering til følge må arbejdsgiveren – og ikke den skadelidte – pålægges bevisbyrden. Ved lov-

overtrædelser skal arbejdsgiveren udbetale fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, samt erstatning for svie og smerte.

En effektiv kamp for forbedring af arbejdsmiljøet må bygge på arbejdernes fri aktionsret, når dårligt miljø truer liv, ære og velfærd. Sikkerhedsrepræsentanterne må udstyres med beføjelser til at stoppe farlig eller faretruende produktion. Valgte tillids- og sikkerhedsrepræsentanter må beskyttes af uopsigelighed. Arbejdsmiljøforskningen må udvikles, og Arbejdstilsynet udbygges og tilføres flere midler.

7. En demokratisk og kampdygtig fagbevægelse

Fagforeningerne udgør den største og vigtigste masseorganisering i Danmark. Uden en kæmpende fagbevægelse er et effektivt forsvar mod kapitaloffensiven ikke mulig. Men den socialdemokratisk ledte fagbevægelse står for klassesamarbejde. LO har bundet sig til statsmagtens politik, til Socialdemokratiet, til indkomstpolitikken, hele det fagretslige system, og til EF-integrationen.

Fagbevægelsens nuværende ledelse forsvarer ikke arbejderklassens brede lags interesser, men satser på et mindretal af de bedst stillede arbejdere.

På en sådan baggrund undergraves enhedsfagbevægelsen. Betydelige dele af arbejderklassen – mange arbejdsløse, bistanmodtagere og unge – forhindres i organisering, og der skabes rum for gule og åbent borgerlige fagforeninger, for medlemsfrafald og apati.

Der er langt fra toppen til bunden. LOs kartel- og strukturplaner vil yderligere centralisere magten i fagbevægelsen og svække medlemsdemokratiet. Pamperiet må bekæmpes. Ansatte tillidsfolk og funktionærer må have en løn, som svarer til gennemsnittet af dem, de repræsenterer. Toppens lønninger på koncerndirektørniveau må afskaffes.

Demokratiet i fagbevægelsen må styrkes. Klubberne på arbejdspladserne og de lokale fagforeninger er fagbevægelsens grundlag og ryggrad. Fagbevægelsen må bygge på medlemmerne, deres sammenhold og solidaritet, og danne ramme for fællesskabet mellem de arbejdende, de arbejdsløse,

bistandsmodtagerne og førtidspensionisterne. De snævre faglige strukturer må åbnes og rettes ind mod en aktivisering af arbejderbefolkningens bredeste lag.

Opbygningen af demokratiske og kampdygtige industriforbund kan bringe den nuværende faglige opsplitning til ophør. Princippet om »samme arbejdsplads, samme fagforening og forbund« kan øge arbejderne enhed mod arbejdsgiverne og kampen for bedre vilkår.

Med de store monopoler og koncerners spredning over landegrænserne er der brug for en styrkelse af det faglige samarbejde internationalt og inden for de enkelte koncerner. Dette samarbejde må udvikles på grundplan, mellem virksomhedsklubberne og de valgte tillidsfolk – med henblik på at stille fælles krav og forhindre splittelse.

For at vinde arbejderungdommen for fagbevægelsen må den ikke blot forny sine former og metoder. Den må skabe plads for ungdommens iderigdom og aktiviteter – og især vise, at den i praksis slås for arbejderungdommens interesser.

8. Familien i dag

Familien og familietyperne ændrer sig med samfundsudviklingen. Det indbyrdes forhold mellem mænd og kvinder, børn og forældre forandrer sig. Størrelsen og antallet af familiemedlemmer ændres. I Danmark er skilsmissetallet højt og fødselstallet lavt. Den gamle storfamilie med mange generationer under samme tag eksisterer næsten ikke længere. »Familien« i dag udgøres ikke bare af to forældre med deres børn, men også af sammenbragte familier, eneforsørgerfamilier med børn, voksne, der lever sammen, eller alene, eller familiekollektiver.

Presset på familien og kravene til den øges på alle felter. Kvindernes massive indtræden på arbejdsmarkedet har betydet, at familiens samlede arbejdstid er vokset – både det betalte udearbejde og det ulønnede hjemmearbejde. Derfor er indførelsen af 35-timers-arbejdsugen et centralt spørgsmål for familierne. Flertallet er presset økonomisk af

faldende realindkomster og stigende udgifter. Disse forringede vilkår er bidragende til skilsmisser og andre sociale katastrofer for deres medlemmer.

Ikke mindst er en stor del af eneforsørgerfamilierne truet af knaphedens tyranni. Det betyder ikke bare materielle afsavn, men medfører ofte social og kulturel isolation.

Sikring af retten til at have børn er et vitalt spørgsmål for samfundets fremtid. Ingen skal tvinges til at fraskrive sig børn, eller presses til abort, på grund af økonomisk usikkerhed, dårlige boligforhold eller frygt for at miste arbejdet. Betalte omsorgsdage ved børns sygdom og lignende må indføres.

Sikring af trygge opvækstvilkår for børnene – i familierne, med hensyn til bolig og miljø, i forhold til lege og fritidsmuligheder, institutioner og fritidstilbud – er ikke et privat ansvar, men en samfundsmæssig opgave.

Antallet af vuggestuer, børnehaver og fritidsinstitutioner må udvides til at dække de reelle behov og må billiggøres. I princippet må daginstitutionerne være gratis, i lighed med folkeskolerne. Og deres struktur og kvalitet må udformes i forhold til børnenes og familiernes behov.

Mange familier tvinges til at købe varer af ringe kvalitet, eller direkte sundhedsfarlige varer. Forureningen af fødevarerne må stoppes. Og udplyndringen af familierne som forbrugere gennem det brutale kreditslaveri med dets ågerrenter skal bremses.

9. For kvindernes ligestilling og frigørelse

At flertallet af kvinderne i dag er aktive på arbejdsmarkedet, er et væsentligt fremskridt. Samtidig har det gjort det endnu vanskeligere at få tingene til at hænge sammen. Kvindens dobbeltrolle som arbejdende og som den, der – stadigvæk – har hovedansvaret for familie og børn, er blevet vanskeligere. Den øgede arbejdstid har ramt begge køn. Selvom mændene i større udstrækning påtager sig opgaver i hjemmet, har kvinderne mærket den øgede belastning kraftigst. Dette medvirker også til at forhindre kvindernes deltagelse på det sociale og politiske livs øvrige områder. Og

i parforholdet er kvinden i regelen den økonomisk svagere part.

På mange områder er ligestillingen stadig formel. På arbejdsmarkedet har kvinderne en andenrangs placering. Ligeløn eksisterer fortsat kun på papiret. Der må sikres reel ligeløn og lige ret til uddannelse og arbejde. Spørgsmålet om retten til arbejde – og til at forblive på arbejdsmarkedet – er et centralt og grundlæggende krav.

Et samfunds udviklingsgrad måles i høj grad på kvindernes stilling. Kvinderne har tilkæmpet sig retten til fri abort, en vigtig rettighed, som må forsvares. Og på en række felter har udviklingen gjort kvinderne af i dag mere selvsikre og stærkere. Men kvindeundertrykkelsen eksisterer fortsat, og gør sig gældende på mange felter og i talrige former. Den forhindrer dem i at udvikle deres personlighed fuldt ud og leve en rig og alsidig tilværelse. Kampen for kvindernes ligestilling og frigørelse er langt fra afsluttet.

10. Skole og uddannelse

Folkeskolen og uddannelserne er blevet vigtige mål for nedskæringspolitikken. De eksisterende sociale skævheder gøres endnu større. At bevare folkeskoleuddannelsen gratis for alle og forhindre dette principps undergravning er af central betydning. Ikke kun folkeskolen, men al samfundsmæssig uddannelse bør være gratis, og ikke baseres på gebyrer, brugerbetaling osv.

For at sikre en grunduddannelse, der svarer til et moderne samfund, bør folkeskolen være en 12-årig enhedsskole. Den må sikre alle unge en uddannelse på gymnasialt og EFG-niveau, og bygge på ungdommens ret til indflydelse på egne forhold. Elevråd og repræsentation i besluttede organer må opbygges på alle skoler.

En reaktionær indoktrinering og opdragelse til usund konkurrence, karakterjag og til borgerlige kønsroller må bekæmpes. Opdragelsen må præges af demokratiske værdier, solidaritet, kammeratskab og ligestilling mellem drenge og piger.

Retten til en videregående uddannelse efter grundskolen må sikres som tilbud til alle. Nødvendige lærerkræfter, faci-

liteter, uddannelsespladser og uddannelsesstøtte skal garanteres af samfundet.

Kvalificerede og billige fritidstilbud må stilles til rådighed for børnene og de unge gennem hele opvæksten. Ikke som opbevaringssteder, men med muligheder for at dyrke idræt, musik, kultur o.lign. i et værdifuldt fælles samvær, der bidrager til udviklingen af alsidige personligheder.

11. Ungdommen – samfundets fremtid

Ungdommen udgør samfundets fremtid. Men det borgerlige Danmarks behandling af de unge er brutal. Store dele af hver ny ungdomsårgang skrottes og når aldrig at tage del i et aktivt samfundsliv. Ungdommen bærer en stor del af arbejdsløshedens og krisens byrder.

Centralt i ungdommens kamp står fortsat kravene om sikring af arbejde, uddannelse, boliger og en indkomst til at leve af.

Der er et påtrængende behov for en garantiordning, der sikrer alle unge en kompetancegivende uddannelse, en praktikplads (hvor det kræves), og et arbejde. Ikke til sultesatser, men til fuld overenskomstmæssig løn og arbejdstid.

Passiv understøttelse på sultecirkulærer og bistand er en urimelighed. Men det er også urimeligt at tvinge unge til at påtage sig et intetsigende arbejde til sulteløn. Der må siges fra overfor sådanne tvangsordninger, der ikke søger at opfylde de unges reelle behov eller ønsker.

Forsøgene på at bruge de unge som løntrykkergruppe gennem særligt lave ungdoms- eller indslusningslønninger må afvises.

Den uddannelsessøgende ungdom må sikres en acceptabel studiestøtte, der ikke er afhængig af forældreindtægt, eller tvinger til underbetalt erhvervsarbejde eller byrdefulde lån.

Ungdommen må samle sig om fælles krav på tværs af kunstige skillelinjer for at udvikle kampen for deres rettigheder. Den må sikre sig indflydelse på uddannelsessteder og arbejdspladser. Den må sikre opbygningen af stærke

interesseorganisationer, der kan kæmpe dens krav igennem.

12. Social genopretning

Den bevidste udsortering fra arbejdsmarkedet har ført til en voldsom stigning i antallet af bistanndsmodtagere og førtidspensionister. En betydelig del af disse har stadig en hel eller delvis arbejdsevne. Men da det borgerlige Danmark ikke kan skaffe arbejde til alle, eller sikre fast tilknytning til arbejdsmarkedet, tvinges stadig flere over på en »overførelsesindkomst«. Denne kyniske politik må stoppes.

Alle bistanndsmodtagere og førtidspensionister må sikres en indtægt, der som minimum svarer til en dyrtidsreguleret højeste dagpengesats. Endvidere må der sikres mulighed for dækning af særlige behov i forbindelse med invaliditet og handicaps. Bistanndsmodtagere og førtidspensionister, der besidder en hel eller delvis arbejdsevne, må sikres ret til genindslusning på arbejdsmarkedet. Der må tilbydes jobgaranti, uddannelse og skolegang. Fagforenings- og Akassekontingenter må nedsættes, så ingen tvinges ud af fagforeningen af økonomiske grunde.

Bistanndsmodtagerne og førtidspensionisterne står idag uden fast organisering, der kan varetage og fremføre deres krav. De gøres usynlige og til et nemt offer for den borgerlige nedskæringspolitik. Fagforeningerne må skabe rammer for disse grupper, og også kæmpe for deres interesser. Lokalt og på landsplan må der skabes særlige aktivitetsrammer og organisationer der kan understøtte og varetage de »udstødtes« vilkår.

13. En værdig alderdom

De ældre udgør en stadig større del af befolkningen og forlanger en værdig alderdom. Det borgerlige Danmark går den modsatte vej. Retten til en generel, høj, dyrtidssikret folkepension undergraves og søges erstattet med forskellige »frivillige« pensionsordninger. Både private forsikringsordninger og de arbejdsmarkedspensioner, som faglige hoved-

organisationer har tiltrådt. Uligheder i arbejdslivet forlænges ind i pensionsalderen.

Kun en samfundsfinansieret og solidarisk folkepension kan sikre en tryk alderdom for alle samfundets ældre.

Pensionisterne skal sikres ret til at forblive i deres bolig, men også ret til en plejehjemsplads. Reelle alternativer som ældreboliger eller pensionistkollektiver må tilbydes i takt med behovene.

Gratis lægehjælp og medicin må være en ubetinget ret. Samtidig skal hjemmehjælp og hjemmepleje udbygges til at dække de faktiske behov. Radio- og TV-licens og befordring med offentlige transportmidler bør være gratis for pensionister. Indholdsrige, fysisk og psykisk stimulerende aktiviteter for den ældste generation må sikres.

Den generelle pensionsalder bør nedsættes til 60 år, men forbindes med retten til at arbejde uden årstalsbegrænsning for dem, der ønsker dette.

14. Flygtninge og indvandrere

Krige, fattigdom og nød har drevet millioner af mennesker til emigration eller på flugt fra deres hjemlande. De søger ikke mindst mod den rige del af verden. Der udbyttes de som den billigste arbejdskraft, får det ringeste arbejde og de dårligste boligforhold. Legal og illegal indvandring har skabt en stor, relativ mobil arbejderhær, som kan fungere som løntrykkere i de rige lande. Samtidig udses indvandrere og flygtninge til en sydebukrolle, til at aflede harmen over kapitalismens uretfærdigheder, gennem racisme og fremmedhad.

Hovedmidlet til at begrænse udvandringen fra disse lande er kampen mod de imperialistiske krige og udplyndring, og sikring af fred, udvikling, økonomisk og social fremgang for dem.

Samtidig må det danske samfund bære sin del af indvandringen og de mange flygtninge i henhold til internationale aftaler, af humanitære årsager osv. Der bør ikke sættes begrænsninger på antallet af politiske flygtninge fra undertrykkende regimer, som Danmark kan modtage. Politiske

flygtninge skal ikke bare sikres et økonomisk grundlag i eksil, men også muligheden for at vende tilbage til hjemlandet på et rimeligt eksistensgrundlag, når forholdene muliggør det.

Både flygtninge og indvandrere må forsvares mod diskrimination og racisme og sikres lige muligheder og rettigheder som danskere. Grundlæggende set har indvandrere og danskere, udenlandske og danske arbejdere, fælles interesser, fælles modstandere og en fælles kamp.

En politik for udvisning og fordrivelse, for ghettoisering og isolation eller en politik for tvangsassimilering må afvises. Der må følges en politik for positiv integration, byggede på respekt for indvandrernes baggrund og kultur – som også kan berige det danske samfund. Gennem særlige foranstaltninger må deres muligheder for at fungere i alle sider af samfundslivet lettes.

15. Boligen – en menneskeret

Boligen har afgørende betydning for menneskets trivsel. Alligevel er der bolignød i Danmark, og mennesker henvises til gaden.

Boligudgifterne vejer tungt på almindelige familiers budgetter, og boligerne er objekt for spekulation og åger. Bolighajer, spekulanter, banker, kreditforeninger og forsikrings-selskaber tjener uhyrlige summer, både på ejer-og lejerboliger.

Der må sikres et tilstrækkeligt antal gode og væsentligt billigere boliger på bankernes og kreditforeningernes bekostning. Boligsikringen må hæves og rentefradragsordningen gradvist afvikles. Det sociale og statsfinansierede boligbyggeri må udvides. Der må bygges et tilstrækkeligt antal ungdoms- og ældreboliger.

Lejerne i privat og offentligt byggeri må have demokratisk indsigt og indflydelse.

16. En anden skattepolitik

Den kapitalistiske skattepolitik omfordeler hæmningsløst. Den tager fra de fattige og giver til de rige. Ved hjælp af fra-

dragsjunglen kan de formuende nedbringe eller nulstille deres skat – på legal vis! De små og almindelige indkomster tynges stadig mere.

Derfor er der brug for en radikal omlægning af skattepolitikken. De rige må bære de de tungeste byrder. Skattesystemet må gøres enkelt og let gennemskueligt. Det er også et spørgsmål om retssikkerhed.

En række tiltag, som må indarbejdes i en skattereform, er:

- * Stærk progression i personbeskatningen. Bundfradraget hæves til eksistensminimum, for eksempel 60.000 kr. Alle fradragmuligheder fjernes.

- * Der gennemføres en omlægning af moms og afgifter. Alle føde- og dagligvarer fritages fra moms. Der pålægges forhøjede afgifter på luksusvarer.

- * Bundgrænsen for formueskat sænkes. Formueskatten hæves og gøres progressiv. Også ejendomsskatterne og arveafgiften hæves.

- * Al form for inddirekte erhvervsstøtte via skattefradrag stoppes. Virksomheder betaler skat af deres bruttoindtjening. Selskabsskatten hæves til 50 procent.

Sambeskatning med udenlandske selskaber stoppes, ligesom der gennemføres øget kontrol med de multinationale selskaber.

- * Brandbeskatning af al form for kapitalindkomst. Alle lemper og huller stoppes. Der skal produceres frem for spekuleres.

- * Al skatteligning føres over i statsligt regi. Skatteprocenterne i landets kommuner gøres ens.

17. Et sundt og levedygtigt miljø

Den voksende forurening af jorden, luften og vandet, af både by- og landområderne, har sat miljøspørgsmålet højt på den internationale dagsorden.

Der eksisterer en række truende globale miljøproblemer. Beskadigelsen af ozonlaget, uhæmmet fældning af regnskove samt forureningen af de internationale have er grænseoverskridende problemer af global karakter. Men

de er i det væsentlige skabt af de industrialiserede imperialistiske lande. Bekæmpelsen af disse og andre trusler kræver bindende internationale aftaler. De lande, som bærer et hovedansvar for den globale forurening, må betale omkostningerne, når et bæredygtigt miljø skal sikres.

Hvis der skal tænkes globalt, skal der handles nationalt. En fornuftig miljøpolitik består i at sikre et sundt og levedygtigt miljø i Danmark uden forureningseksport. De eksisterende tiltag og planer er langt fra tilstrækkelige. En sund miljøpolitik må ikke bare rette op på de skader og ødelæggelser, der er sket, men sigte på at forhindre nye i at udvikle sig.

Forbedringen af miljøet skal ikke bekostes af den almindelige befolkning. De store forureningskilder er industri og landbrug. Disse må pålægges udgifterne, når stofskiftet med naturen skal forbedres. Det er forurenerne, der må betale.

Der må gennemføres en sammenhængende miljøplan, der sikrer et sundt havmiljø, grundvandet, landets skove og jorden. Gifte og miljøskadelige stoffer må forbydes.

Idag udhules miljøhensynene af et væld af EF-bestemmelser, der søger at varetage de multinationale selskabers interesser. Ofte karakteriseres nødvendige miljøtiltag som udslag af »tekniske handelshindringer«. Nationale forholdsregler gøres EF-stridige. Danmark bør tage en klar og selvstændig stilling herimod.

I stigende omfang søger stærke kræfter i Danmark og EF at styrke privatbilismen. Men som transportform er den dyr, kræver store ressourcer, og er til fare for mennesker og miljø. Hensigten er at udsulte og afvikle den kollektive trafik. Dette må forhindres. Istedet må der gennemføres en trafikpolitik, der tager sit udgangspunkt i en billig kollektiv trafik af høj kvalitet.

Atomenergi og anvendelse af fossile brændstoffer udgør en væsentlig miljøtrussel. Et dansk nej til A-kraftværker må fastholdes. Barsebäck og andre nærliggende atomkraftværker, der udgør en sikkerheds-

risiko for København og hele landets befolkning, må afvikles.

En levedygtig energipolitik må tage udgangspunkt i øget anvendelse af den vedvarende energi: vand, vind og solenergi.

18. Medier, kunst og kultur

Kunstneriske og kulturelle aktiviteter indtager i dag en stadig større plads i det store flertals tilværelse. Udviklingen af de moderne medier har bidraget kraftigt hertil. Bevidstheds- og kulturindustrien er blevet en vidt forgrenet masseindustri, der af borgerskabet og imperialismen anvendes til kontrol, manipulation og passivering, såvel som til direkte markedsføringsformål. Dermed er hele dette område også blevet en endnu vigtigere slagmark i den ideologiske og politiske klassekamp.

Forsvaret af en folkelig, progressiv og demokratisk kunst og kultur, baseret på de nationale og bedste internationale traditioner, og udviklingen af en kritisk holdning til den imperialistiske monokultur og propagandistiske brug af medierne, antager stor betydning. Ikke bare amerikaniseringen, men også internationaliseringen af medierne, kunsten og kulturen som led i opbygningen af EF, udgør særlige problemer. Som et lille land er Danmark særlig udsat for imperialistisk kulturaggression og eliminering af grundlaget for nationale medier, kunst og kultur.

Kommercialiseringen på internationalt og dansk plan, og dermed multinationale kapitalgruppers direkte kontrol over de vigtigste massemedier, ikke mindst TV, er allerede i dag en realitet med farlige konsekvenser. Kommercielt radio og TV må afskaffes. Licens- og brugerbetaling samt forskellige offentlige tilskudsordninger må være den grundlæggende finansieringsform. Særlig støtte til ukommercielle, lokale nærradioer og regionalt TV må sikres.

Den mangfoldige kunstneriske aktivitet, som rummer både professionel og amatørudfoldelse i musik, litteratur, film, foto, teater, billedkunst, dans osv, er udsat for borgerskabets forsøg på kontrol gennem faktisk censur, nedskæringer,

sponsorering m.m. Den reaktionære indflydelse forstærker opsplitning, rodløshed, angst og afstumpning, og udgør en trussel mod kunstens progressive og livgivende væsen.

Både den professionelle kunst og den brede kulturbevægelse må sikres frie og forbedrede udfoldelses- og udviklingsmuligheder. Blandt andet gennem udbygning og omlægning af forskellige støtte- og tilskudsordninger, afgiftsfritagelser m.v. på national basis.

Tilsvarende problemer gør sig gældende på idrættens område. Både eliteidrætten og den brede masseidræt, der er et centralt område for folkesundheden og fritidslivet, må sikres mod dræbende kommerialisering og truende forstoppelse. Masseidrætten i alle dens former må ikke nedprioriteres til fordel for topsporten. Børne- og ungdomsidrætten må frigøres fra eliteidrættens indsnævrende konkurrencekrav og først og fremmest støttes som en udviklende social aktivitet.

Af særlig betydning er også spørgsmålet om sikring af rammerne for det sportslige og kulturelle samvær i levende miljøer gennem idrætsforeninger og -anlæg, kulturhuse, lokale forsamlingshuse, medborgerhuse, ungdomshuse osv., med tilstrækkelige midler og drevet på brugernes betingelser.

19. Forbedret folkesundhed

Sikring af et bedre arbejdsmiljø, arbejde til alle, af sund mad, færre trafikskader – altså en større indsats omkring sygdomsforebyggelse – er bydende nødvendig for at højne folkesundheden. Det gælder også i forhold til det voksende antal psykiske lidelser.

Sundhedsvæsenet skal ikke skæres ned, men forbedres. I stedet for privatisering og brugerbetaling er målet, at al sygdomsbehandling, herunder læge- og tandlægebehandling, fysioterapi, kiropraktor, psykolog og psykiatriske tilbud, samt medicin, bliver gratis.

Indsatsen mod Aids må opprioriteres.

Alle, der rammes af en arbejdssygdom, må have ret til undersøgelse og behandling på arbejdsmedicinske klinikker uden måneders ventetid.

Psykisk syge har krav på at blive respekteret som ligeværdige mennesker med samme rettigheder som andre. Der må være forbud mod tvangsbehandling, der kan ændre hjernen varigt.

20. Stop skævvridningen af Danmark

Det danske borgerskab arbejder på at forbinde Danmark med det nye Europa og den internationale kapital på alle områder. Danmark forvandles til et udkantsområde, en arbejdsløshedsø. Dansk industri har allerede blikket rettet mod de EF-lande, hvor der kan hentes investeringsstøtte i millionklassen.

Det danske samfund bliver skævvredet: Der satses ikke på at sikre udbygning af den produktion, der baserer sig på vore egne ressourcer, sætte forskning og uddannelse i højsædet, og på at skabe reel vækst og beskæftigelse i industri, landbrug og fiskeri, til at dække samfundets grundlæggende behov. I stedet satses der på specialiseret nicheproduktion til eksport, der skabes en øget afhængighed af import, ligesom landbruget braklægges og fiskekutterne hugges op.

Der er store planer om at udvikle Danmark som turistland og gøre København til et internationalt finanscenter. De store brobyggerier, der gennemføres på diktat af EFs mægtige lobbyer, gør landet til en trafikal trædesten mellem EF og Skandinavien, og hægter reelt hele Vestdanmark af udviklingen. Scan Link-projektet er en overflødig og kostbar affære for den almindelige befolkning. I stedet må den nationale infrastruktur udbygges i alle egne af landet.

Energiforsyningen er afhængig af de multinationale selskaber, som besidder licitationsrettighederne til undergrunden. Det er på tide, at Nordsøolien nationaliseres. Der må sættes en stopper for udlicitering af retten til undergrunden.

Den sociale og økonomiske skævvridning af Danmark rammer også geografisk, selvom der i de sidste årtier er sket en større spredning af industrien over hele landet. Hele byer eller landsdele rammes af virksomhedslukning-

ger og forvandles til arbejdsløshedsøer. Hospitaler og skoler nedlægges i centraliseringens navn. Skellet mellem land og by vokser. Der må pålægges staten et særligt krav om at sikre beskæftigelsen, uddannelsesmuligheder, hospitaler og andet, så de truede områder og landsdele kan overleve.

I dag gives den statslige erhvervsstøtte primært indirekte over skatten og uden betingelser. Denne gaveuddeling må stoppes. Erhvervsstøtte skal gives direkte og målrettet, og betingelsen skal være en virksomhedsgaranti for varige arbejdspladser. Brydes denne garanti må al offentlig støtte tilbagebetales.

Også støtten til storlandbruget må stoppes. I stedet skal der åbnes mulighed for, at almindelige landmænd, husmænd og andelsbrug kan leve af deres erhverv. Det samme gælder småfiskerne. Danmark har krav på en national fiskekvote, der svarer til vores historiske rettigheder. Småfiskerne må kunne fiske frit.

De arbejdende bønder og fiskeres ågergæld til kreditforeninger, grovvarereselskaber og banker må annulleres. Ejerforholdet skal overalt følge erhvervslivets aktive udøvere.

21. Styrk den internationale solidaritet

Danmark må tale med sin egen stemme i det internationale verdenssamfund. Danmark er medlem af FN, og denne organisation må styrkes som et redskab for internationalt samarbejde. De store imperialistiske magters forsøg på at manipulere dette forum, så det tjener aggressive eller folkeretsstridige mål, må bekæmpes. Den danske holdning i FN må bygge på respekten for det enkelte lands frihed og suverænitet, på ligeberettigelse mellem nationerne og på en politik, der former FN som forum for fred og sikkerhed i verden.

Færøerne og Grønland er fortsat dele af Danmark. Men de er ikke medlemmer af EF. Det færøske og grønlandske folks selvbestemmelsesret må respekteres, både hvis de ønsker fuldstændig uafhængighed af Danmark, eller et fæl-

lesskab under den ene eller den anden form, der respekterer deres uafhængighed af EF. Retten til undergrunden og alle nationale ressourcer tilhører ubeskåret det færøske og grønlandske folk.

Danmark deltager i den europæiske sikkerheds- og samarbejdskonference, den såkaldte CSCE-proces. Dette organ kan spille en positiv rolle for udviklingen af samarbejdet mellem de europæiske lande efter blokdelingens ophør, men kun såfremt det bygger på gensidighed og respekt for de enkelte landes suverænitet og interesser, og anerkender retten til eksistensen af forskellige sociale systemer, efter folkenes egne, frie valg.

I den nuværende internationale situation forsøger de imperialistiske magter at dirigere verdensudviklingen. De lande og folk, der forsøger at forsvare eller tilkæmpe sig deres uafhængighed, mødes med imperialistisk undergravning og pression.

Derfor er der nødvendigt at udvikle støtten til arbejderklassens og folkenes kamp i alle lande imod imperialismen og reaktion, for national uafhængighed, demokrati og sociale fremskridt. Den internationale solidaritet må befæstes og udbygges.

Støtten til kampen i Sydafrika mod det forhadte apartheidregime må forstærkes. Danmark må fastholde effektive sanktioner.

Det palæstinensiske folk har ret til sin egen stat, og Danmark må anerkende PLO og det palæstinensiske folks legitime krav og kamp.

Solidariteten med befrielsesbevægelserne i Etiopien, El Salvador og andre steder, hvor folkene kæmper med våben i hånd, må udvides.

De lande og folk der trues af imperialistisk undergravning og aggression, hvis uafhængighed er truet, må støttes solidarisk.

Statslig ulands-støtte må udvides, men ydes på et grundlag rensat for politiske betingelser. En sådan støtte skal være gratis eller rentefri. Endvidere må der ydes større økonomisk støtte til mellemfolkelige og humanitære organisa-

tioner, der yder en værdifuld indsats for fattige og afhængige lande.

Det valg, det store flertal stilles overfor i dag, lyder i korthed således: Skal Danmark følge borgerskabets, EF-monopolernes og imperialismens vej?

Eller skal det følge sin egen vej mod en bedre fremtid?

Det afgøres af det danske folk!